

ARIQBAŞ ETEGİNDE

Yaş kedaynıñ qarşılıqsız aşqıdayın,
Qır üstünde yanıp söndi qızıl-çabaq.
Kel ekimiz, oynay-küle, taşqındayın,
Suv boyundan tırmaşayıq qırğa taba.

Kel, Emine, kökke perde kerilgende,
Suv boyundan qırğa taba yol alıyıq.
İnce tuman tel-tel olıp örülgende,
Arıqbaşnıñ eteginde cal alayıq.

Baq, bu tatlı, şeñ ömürniñ ağuşında
Özen küle, bağ-bağçalar, dağlar küle.
Baq, Belbekniñ erkelenip aqışında
Ayat sesi, küreş sesi eşitile.

Baq, Emine, selbilerniñ arasından
Seydam Qaya pısıp bizge qarayatır.
Ay da çıqıp mor bulutniñ qorasından
Şavlesini üstümüzge cayayatır.

Köresiñmi, kökniñ sırlı sergisinde,
Allı-güllü melevşeler, güller açqan.
Büllür suvniñ kümüş qaplı küzgüsünde
Menim kölgem köletkeñnen quçaqlaşqan.

Menim kölgem köletkeñe kölge etken,
Başın qoyıp seniñ sıcaq tizleriñe
Ayt, güzelim, bu qadar sır qaydan kelgen
O yaraşlıq, o manalı közleriñe?...

Ayt, Emine, bu seadet ocağında,
Angi şair yanmaz yarıñ yaslısına?
Tabiatnıñ bu cilveli qucağında,
Angi Kerem türkü örmez Aslısına?

Kim istemez, kündüz işlep yorulğan soñ,
Yar tizinde yorğunlıqtan arınmağa?
Arınğan soñ, yañı quvet, ğayret toplaq,
Saba işke taze küçnen sarılmağa.

Kel, Emine, kökke perde kerilgende,
Suv boyundan qırğa taba yol alıyıq.
İnce tuman tel-tel olıp örülgende,
Arıqbaşnıñ eteginde cal alayıq.

Kökköz köyü
1928 s.

“DNEPRELSTAN” poemasından

Ey, Dnepr, ey tarihlar örekesi!
Ey, çalarğan asırların köletkisi!
Ayt, bu taşlar üzerinde yañğırdımı,
Bir vaqıtta, qaçqınların açuv sesi?..

Cesetlerden köpür qurıp özen keçken
Atillalar bu qırlarda adaştımı?
Bir cüyrukke qızlarını berip ketken
Peçenekler senmen mında çataştımı?..

Ayt, Dnepr, ayt dünyada körgeñni,
Qıdırlezde yoldan çıqıp cürgeñni,
Ev avdarıp, köy aqtarıp, şeer basıp
Muradıña nasıl etip irgeñni...

1931s.

“BORAN” poemasından

Ey, qardaşlar! Alıp beriñ
Çüyden eski sazımnı.
Alıp beriñ, tatarlıqı
Acısını çalayım!

Çalayım da, elimdeki
Şu qanlı mızrabımnı
Tellerge ve yüreklerge
Urıp-urıp alayım!

Sırttan boran ep borata,
Kök qarara, yel iñley.
Yel iñlemey, qızıl yıldız
Pancasında il iñley.

Carılğaçtan – Azavğace,
Çatır Tavdan – Orğace,
Qolu bağı, közü bağı,
Tili bağı qul iñley.

Ah, Qırımım, doğğan mesken,
Neler ötti başıñdan!
Yarıp baqsañ, er taşıñıñ
Kökreginden ot çıkar.
Otnen birge alevlene,
Yana er bir taşıñda
İlelebed, tek eki söz:
“Ya ölüm, ya intiqam!”.

*Aqmescit – İrkutsk
1941 – 1942.*

YOL BERME!

Ey, afatlı boranlarda
Çatallağan yaş yürek,
Damırında qaynap turğan
Qara qanı qurutma!
Qan içici azğınlarını
Halqqa bergen azabın
Ömürbillâ bağışlama,
Ömür billâ unutma!

Unutma sen o qarğışlı
Qanlı uruş yılların,
Şeer, köyler, evler içi
Aizarğa tolğanın.
Üç yaşında külkü nedir,
Oyun nedir unutıp,
Biñlep-biñlep sabiylerini
Yolda yetim qalğanın...

Bizler körge horluqlarını
Tüşünde em körmegen,
Bizler içken çaymaçanıñ
Lezetini bilmegen,
Bir avuç qan içiciler
Bugün kene qan istey,
“Men yaşayım, men oynayım,
Sen ömürlük çekiş” – dey.

Ey, afatlı boranlarda
Çatallağan yaş yürek,
Damırında qaynap turğan
Qara qanı qurutma!
Qan içici azğınlarını
Halqqa bergen azabın
Ömürbillâ bağışlama,
Ömür billâ unutma!

1956 s.

Sekizliklerden

* * *

Baht arasañ, bar küçüñni
Ber vatanğa, halqıña.
Bu vasiyet bizge ulu
Atalardan qalmadır.
Aq ve vicdan, halq ve vatan
Bir-birinden ayrılmaz.
Bir almanı ekige böl,
O ep bir şu almadır.

***

Bir iş tutsaň, soňuna çıq.
Küçlüklerden tartınma,
Eger de halq faydasına
Hızmet etmek isteseň.
Bir bağçivan biň tikenniň
Accısına qatlana,
Bağçasında bir gülfidan
Yetiştirmek istese.

* * *

Tögeregiň egri olsa
Doğru yoldan taypınma.
Vidaniňnen bilip qullan
Ağzıňniň qaşığın.
Alçaqlardan örnek alma,
Tabiattan ibret al!
Gül kübrede yetişse de,
Almay kübre sasığın.

***

Büyük işke köz etip
Küçüğinden kaçınma!
Halqıň için er bir iş
Bir-birinden elzemdir.
Dağlarnı dağ etken em
Kök aralaş çam ağaç,
Em de yerge cayılıp
Yatqan alçaq kögemdir.

***

Ömür, ömür! – demek ile
Ömür qolay bilinmez,
Yaşayısta em tatalını,
Em accını tatmasaň.
Yazayatqan eseriňniň
Dadı-tuzu sezilmez,
Merekepke bir qaç tamlı
Öz qanıňni qatmasaň.

1956 s.

“KÖZYAŞ DİVAR” pomasından

Şair olsaň, şiriňe
Oquycını tabındır.
Onıň yürek tellerini
İňlet, sızlat, alındır.

Şair olsaň, ömrüň boyu
Halqnen sevin, halqnen kül!

Halqnen çekiş, halqnen ağla,
Halqnen yaşa, halqnen öl!..

Ölü doğğan “şair” degil,
Añlaşılmaz sır degil,
Zır-zıbıldağ yumor degil,
Çalma-çırma yır degil.

Qandırıcı nefis söznen
Oquyıcı kütleniñ
Şuurını genişletmek
Olmalı tüp maqsadıñ...

El arzusu erkin olsa,
El arzusun er aqlar.
Şair közü mergin olsa,
Şair namın el saqlar.

Özü malüm, er beyt yazğan
Adam şair olalmaz.
Böyle “şair” halq qalbinden
Bir çımqım yer alalmaz.

Aksine, aşq qucağında
Uçan suvday çağlağan,
Er adımda öz bahtını
Halq bahtına bağlağan,

Bir şeyge pek öküngende
Efkârından yırlağan,
Bir şeyge pek sevingende
Göñlü coşıp ağlağan,

Sevgen işi üzerinde
Gecelegen, künlegen.
Amma özü qafiye ne,
Vezin nedir bilmegen,

Yahşılıqçün yardan atqan,
Ruhu zengin, gür adam,
Güzellikten ğıda tapqan
İçi-tışi bir adam,

Arzularğa baş olmağa
Er kesten pek qadirdir,
Doğıp şair yazmasa da,
Eñ aqiqiy şairdir.

1958 s.

İLHAM PERİM

Kel sen, muzam, ilham perim, körüñ mağa bir daa,
Oğullarım, Saidemmen, kel eşit soñ sözüñni!
Soñ nefeste suvuq ecel teri tökeyatqanda,
Sıypap suvuq mañlayıñnı, yumdır nursuz közüñni.

Moskvaniñ fevral ayı. Yollar tolu insanğa,
Torğayçıqlar, balaçıqlar çuvuldaşa azbarda.
Er bir yerde ömür qaynay, külgü qaynay ....
Menim ise, endi duyam, bir ayağım mezarda.

Tüşümdemi, esimdemi, yahşı farq etalmayım,
Bedenimni sarıp alğan ağırlardan, eskeri,
Qulağımı yırtma mağa soñ mekân qazayatqan
Mezarcını qolundaki qazma kürek sesleri.

Moskva
1978 s. fevral 25